

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.ф.н. **Иванка Тодорова Мавродиева-Георгиева**,
СУ „Св. Климент Охридски“

на дисертационния труд на **Любомира Василева Христова**,

докторант по докторска програма „Връзки с обществеността“
в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки към катедра
„Връзки с обществеността“ на Правно-историческия факултет към Югозападния
университет „Неофит Рилски“ – Благоевград

Тема на дисертацията
„Политически PR – проблеми и тенденции“

Данни за докторанта

Любомира Василева Христова се дипломира по специалностите „Връзки с обществеността“ и „Публична администрация“ в Югозападния университет „Неофит Рилски“ (ЮЗУ). Тя работи в ЮЗУ като асистент и поетапно навлиза в преподавателската и изследователската работа; налице е устойчиво развитие, като е представена информация за активни участия от 2007 до 2012 г. в над 10 научни събития и специализации: академични форуми, конференции, летни школи, кръгли маси, майсторски класове и други, в които натрупва знания и умения в областта на ПР и комуникацията.

Характеристика и постижения в дисертационния труд

Дисертационният труд на докторанта Любомира Василева Христова на тема „Политически PR – проблеми и тенденции“ покрива изисквания за структурно и съдържателно оформяне на текста. Той отговаря на жанровите изисквания и има качествата на научен труд „дисертация“. Направено е изследване на тематика, която се отличава с особена актуалност, а именно по какъв начин PR инструментите могат да се използват от институции и политици за по-ефективно въздействие върху групи от гражданското общество, като се отчитат предимствата на комуникационните канали и инструменти. Докторантът представя текст, който показва успешно прилагане на изследователски методи и проучването е направено от ракурс, който е насочен към обхватно описание и същевременно критично представяне на PR и политическия PR на институционално равнище в България. Проучени са мненията на експерти и специалисти, които работят в полето на политическия и в частност на институционалния PR в държавните институции, като се извеждат специфики на политическия PR в условията на демократично управление в България. Налице са основания да се говори за успешно реализирано проучване, като формулираните задачи са изпълнени във висока степен, откроявам като постижения следните: изясняване на теоретично равнище понятията „политически PR“ и „комуникационни политики“; установяване на фактори, релации и явления между политиката и PR в условията на демокрация; изясняване ролята на политическия PR в контекста на информирано обществено мнение и на гражданското участие в политическия процес; извеждане на тенденции относно политическия PR в България.

Дисертационният труд е изготвен в структурно и техническо отношение много добре, той включва заглавна страница, съдържание, увод, изложение, заключение, библиография, приложение, изведени са приносни моменти, има списък с публикациите по темата на дисертацията. Дисертацията обхваща 202 страници заедно с увода; основната част е разделена на 3 глави; заключението е обособено отделно; библиографията включва 115 заглавия на български, руски и английски език и 51 онлайн ресурси с посочени електронни адреса; приложението обединява 3 части. В текста на дисертацията се открояват ясно отделните проблемни области, въведени са ограниченията по отношение на изследването като обект, предмет, достъпни ресурси. Всяка глава е обособена тематично, а именно теоретични рамки в първа и втора глава и използване на методите на критичния теоретичен анализ и вторичен анализ на емпирични данни; методиката от изследването е представени в трета глава, в нея са дадени и резултатите, до които докторантът достига след прилагане на качествени методи.

Първа глава е посветена на теоретичен обзор. Уменията на Любомира Христова като изследовател проличават при прилагането на умения за критичен прочит на научни текстове, като представя еволюцията и промените в значенията и след това въвеждане понятията „политическа комуникация“, „политическа пропаганда“ и „политически PR“. Докторантът представя на модели на политическия PR, сред които тези на Н. Джаксън, Р. Буркарт, Дж. Груниг и Т. Хънт, както и концепцията за рамкирането на К. Халахан. Любомира Христова показва умения за синтез на научното знание в областта на PR и поэтапно навлиза в проблематика, обхващаща извеждане на практически измерения на PR в политиката (в първа глава са описани и практическите направления на връзките с обществеността в политиката, които са изведени в синтезиран и обобщен вид от Дж. Стрьомбак и С. Киосис). Обобщавайки, казвам, че докторантът Христова постепенно въвежда понятията и след това преминава към използването им за целите на PR. Възможно е да се посочат и цитират и други автори, като следва да се упомене, че изследователите на политическия PR се насочват към проучване на PR 2.0 и на социалните мрежи, използвани в комуникационни кампании. Прави впечатление коректното въвеждане на понятията от няколко области: политология, връзки с обществеността, теории за комуникациите, медиязнание и други. Умения на докторанта за критичен прочит проличават в първа глава при представяне позициите на учените, като акцентът е върху това как те дефинират понятията и какво отношение имат към политическия PR и темата на дисертацията.

Във втора глава следва уместно избраната логика за структуриране на дисертацията от общото към частното при ясно обособени области. В тази глава фокусът е върху политическия PR, а акцентите са установяването как той играе роля в развитието на демократичното общество, как влияние при формиране на общественото мнение и дали до каква степен се създават възможности за участие на гражданите при вземане на политически решения и дискусия в контекста на делиберативната теория на демокрацията. Докторантът Христова доказва, че PR се осъществява в политиката и институционалните дейности, в гражданското общество и в условията на демокрация като многоаспектна дейност и социална технология. Христова установява възможности за успешното функциониране на политическия PR в условията на демокрация, като се постига диалог и се изграждат, метафорично казано, „комуникационни мостове“, между институциите на държавно равнище, правителството и гражданите, тогава когато се водят дискусии по значими и актуални въпроси и се търсят ефективни решения. Политическият PR е проучен и като фактор за развитието на

демократичното общество във втора глава, Христова се позовава на автори, сред които Дж. Сартори, на български учени, сред които Г. Фотев и други. Докторантът се спира на изясняване на понятието „Делиберативна демокрация“, цитира известни учени, като е било възможно да се позове повече и на публикации на С. Йотов по тази тема. Следвайки принципите на ясното обособяване на тематични и научни проблемни области, в тази глава докторантът Христова структурира информацията в няколко подтеми (политически PR, гражданско общество, държавни институции, делиберативна демокрация и други) и изчерпателно ги изследва, като има баланс в съдържателно отношение. Изводът, който прави, е че втора глава е реализирана успешно на тематично и научно-проблемно ниво.

В трета глава е отделно обособена като текст, в който са представени методи за изследване, самото изследване и резултатите от него. В тази глава докторантът Христова обобщава резултатите от анализ на съдържанието на публикуваните в официалните сайтове на отделни министерства в България; установени са основни дейности, които дирекциите по връзки с обществеността реализират на равнище министерства. За постигане на целите е използван методът „анализ на документи“, резултатите са много добри, изводите относно институционалния PR са обосновани.

Дълбочинните интервюта като въпросник, методика, реализация са проведени коректно от научна и изследователска гледна точка с експерти по връзки с обществеността от министерствата, като е обхваната проблематика, свързана с цялостната комуникационната политика. Докторантът Христова използва като база за изграждане на методиката няколко книги, сред които трудът на Е. Ченгелова, „Интервюта в социалните науки“; по този начин методиката задава параметрите на много добре подготвено и осъществено изследване. Теренното изследване чрез метода на дълбочинното интервю с експерти и специалисти от дирекциите по „Връзки с обществеността и протокол“ към отделните министерства, като те са се отзовали се доброволно, участието е анонимно. Теренната работа е проведена от 4 септември 2015 г. до 1 декември 2015 г.; докторантът реализира седем дълбочинни интервюта в министерства; включени са в изчерпателната извадка и са осъществени контакти за интервютата общо 17 експерти. След анализа са установени фактори, сред които текучество на кадри, недостатъчна профилирана подготовка на експертите за реализиране на институционален политически PR, недостатъчно диференциране по отношение на комуникирането на институционално равнище на политическите и експертните теми; потребност от използване на ясен и разбираем за гражданите език от страна на министерствата при представяне на информация, послания и съобщения и други. Докторантът Христова прави интерпретации и анализи на научно равнище и достига до обобщения относно „ключовите функции на PR специалиста на институционално равнище: кризисен мениджмънт; стратегическо планиране; стимулиране на обществен интерес; отчитане и анализ на общественото мнение“. Христова достига до извода относно имиджейкинга като автономно комуникационно поле; тя уточнява, че той е част от дейностите на спин докторите в политиката.

След прегледа на съдържанието на главите, прави заключението, че има покритие между заглавията на отделните глави в дисертацията, както и между детайлно представените части в трите глави. Текстът е написан при използване на ясна терминология, налице е коректно цитиране, има точно извеждане на термини от областите връзки с обществеността, политология, медиязнание и други.

Любомира Василева Христова стъпва на много добра теоретична база и след това представя качествени методи за изследване. Тя работи със съвременни научни източници, библиографията е актуална, тя включва и базови публикации на автори, публикували на

български, руски и английски език: (Д. Ольшанский, А. Зипфел, Б. Макнеър, Д. Стрьомбак, С. Киосис, Р. Фролич, Б. Рудигер, Н. Джаксън, И. Дичев, Г. Манолов, Р. Стоянов, Д. Бошнакова, М. Филипов, М. Лазарова и други). Дисертацията е резултат на много добра теоретична подготовка и в текста проличава компетентността на докторанта.

Любомира Христова умее да систематизира след критичен прочит както базови, така и актуални научни публикации, в които са представени нови полета на изследвания в областта на PR, на политическия и на институционалния PR. Авторът на дисертационния труд показва аналитични умения по отношение на проучване на политическия и институционалния PR; а изводите, свързани с функционирането на връзките с обществеността в България в рамките на правителството и държавните институции, са обосновани. Докторантът Христова демонстрира много добра езикова култура, текстът е четивен.

Любомира Христова има 3 публикации по темата на дисертацията в научни списания, в сборници от конференции, две на български език и една на английски език; обемът и съдържанието на научните текстове показва умения за представяне на теоретичен обзор и на резултати от изследвания на политическия PR на институционално ниво. Тя е представяла резултати от изследвания от дисертацията на научни конференции в България и в чужбина.

Положително оценявам автореферата с обем 49 страници, който представя пълно и точно съдържанието на дисертационния труд, възможно е да се изведат по-категорично постиженията.

Приносни моменти

Приносните моменти в дисертационния труд на Любомира Христова откривам в няколко посоки. Първият е в направените анализи на теоретично равнище на понятия, свързани с политическия и институционалния PR и действително може да се говори за систематичност в представянето им, освен това са изведени параметрите и потенциала на политическия PR. Този принос се заключава в представянето на частично обогатен и актуализиран категориален апарат по политически PR.

Вторият принос се очертава във връзка с извеждане на явления, тенденции и процеси, свързани с динамично развитие на политическия PR в институциите в България.

Третият принос е на равнище използване на релевантна методика за изследванията по политически PR, на изведени резултати и на задаване на опции за практическа приложимост по отношение на работата на експерти по PR в държавни институции.

Въпроси

Към Любомира Христова имам следните въпроси:

1. Проблемите в политическия PR в България, които са констатирани в дисертацията, от какво са детерминирани и кои са възможните насоки за преодоляването им?
2. Кои от изследваните обекти се открояват с по-голяма релевантност и ефективност от гледна точка на постигане на комуникативни цели при реализиране на политическия PR и на PR кампании на институционално равнище?

3. Изследователската теза и трите хипотези в каква степен се потвърждават след анализа на резултатите от изследването?

Бележки и съвети

Към Любомира Христова имам следните бележки и съвети:

1. Да изведе по-категорично постигнато в текста, да представи по възможност по-структурирано препоръките и съвети за усъвършенстване работата в областта на политическия PR.
2. Да даде свои дефиниции и за други базови понятия в политическия PR, тъй като става видно от текста, че тя има такива умения при даване на дефиниции.

Направените бележки не омаловажават научните достойнства на текста, а съветите са в посока усъвършенстване на дисертацията.

Заклучение

В края на становището правя заключението, че дисертационният труд на Любомира Василева Христова покрива изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника към него, както и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Югозападния университет. Основанията ми са следните: дисертационният труд допринася за обогатяване на съществуващите знания в следните области: PR, политически PR, управление на политическата комуникация. Докторантът Христова показва задълбочени теоретични познания, умения да синтезира и да формулира след анализите и критичния прочит обосновани изводи, свързани с политическия PR в България, реализиран на институционално равнище от експерти и специалисти. Любомира Христова демонстрира умения за прилагане на съвременни изследователски методи, сред които дълбочинно интервю, проведено с експерти по PR; критичен теоретичен анализ и вторичен анализ на емпирични данни.

В заключение давам положителна оценка на дисертационния труд на Любомира Василева Христова на тема „Политически PR – проблеми и тенденции” и предлагам на уважаемите членове на научно жури да гласуват да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

25 юни 2016 г.

Подпис:
проф. д.ф.н. Иванка Мавродиева